

OPEN MONUMENTENDAG

13 & 14 september 2025

THEMA: ERFGOED & ARCHITECTUUR

Met het thema 'Gebouw(d) om te blijven' wordt de waarde van de verscheidenheid aan historische gebouwen in Winterswijk benadrukt en nodigt uit om na te denken over de toekomst van dit erfgoed. Het weerspiegelt de Winterswijkse identiteit en toont de ambities van het verleden.

Met als titel 'Architectuur in Winterswijk rond 1900' is in de Jacobskerk een speciale tentoonstelling opgesteld die het werk laten zien van een aantal Winterswijkse architecten n.l. G.C. Bremer, A.A. Kok, A. Lamers, J.J. Post, G.C. Richter, H. van de Schaaf en J. van der Schaaf.

Een tweetal wandelingen o.l.v. een gids langs de Art Nouveau panden van Architect Post door het centrum laten zien de verrijking door architectuur.

Daarnaast kan deelgenomen worden aan een tweetal bus rondritten met een historische bus van de Stichting Transit Oost door het onvergetelijke Winterswijkse landschap en langs een aantal Scholteboerderijen. Voor tijdstippen en opstap-punten zie elders in deze brochure.

PROGRAMMA OPEN MONUMENTENDAG

13 EN 14 SEPTEMBER 2025

Tussen 10.00 - 16.00 uur, tenzij anders vermeld, zijn er diverse activiteiten en kunnen opgestelde monumenten worden bezocht. Afwijkende tijden worden aangegeven. Het programma is onderverdeeld in dorp en buitengebied.

DORP ZATERDAG 13 SEPTEMBER

Opening Open Monumentendag in de Jacobskerk (Markt 1) 10.00 - 11.00 uur.

Inloop vanaf 09.30 uur.

- Opening en inleiding Open Monumentendag 2025.
- Muzikale omlistung door de Koninklijke Winterswijksche
- Orkest Vereniging (KWOV) afd. symfonie.
- Uitreiking Monumentenprijs 2024 door wethouder Sandra Metaal-ten Dolle.
- Informele afsluiting met koffie, thee en iets lekkers.

Activiteiten

Rondleidingen startpunt: Raadhuis - Mevrouw Kuipers - Rietbergplein 1.

- 10.30 uur Dorpswandeling o.l.v. een gids van Het Gilde aangeboden door Monumentenbelangen Winterswijk.
- 12.00 uur Wandeling langs de Art Nouveau panden van Architect Post o.l.v. Nick Spiecker.
- 14.00 uur Wandeling langs de Art Nouveau panden van Architect Post o.l.v. Nick Spiecker.

Bustochten startpunt: Raadhuis - Mevrouw Kuipers - Rietbergplein 1.

- 12.00 uur Bustocht door het landschap van Winterswijk o.l.v. Henk Rösken
- 14.00 uur Bustocht door het landschap van Winterswijk o.l.v. Henk Rösken

Bezichtiging Jacobskerk (Rijksmonument) 11.00 - 16.00 uur

In hartje centrum van Winterswijk staat de imposante Jacobskerk. De kerk dateert uit de middeleeuwen. In de Jacobskerk worden kerkdiensten gehouden en er zijn regelmatig tentoonstellingen, concerten en andere evenementen.

Zeer bezienswaardige muurschilderingen.

Torenbeklimming Jacobstoren

De Jacobstoren is tussen 11.00 - 16.00 uur toegankelijk en kan beklommen worden. De toren is 56 mtr. hoog en vanaf de top op 53 meter ontvouwt zich een schitterend vergezicht. Om hiervan te kunnen genieten moeten er wel eerst flink wat trapsteden en laddersporten worden bedwongen. **Kinderen jonger dan 6 jaar geen toegang!** Tussen 6 t/m 15 jaar alleen toegang onder begeleiding van een volwassene.

Het Raadhuis – VVW Winterswijk

(Mevrouw Kuipers-Rietbergplein 1)

In het raadhuis is de VVW Winterswijk gevestigd en is geopend van 10.00-16.00 uur.

Het raadhuis dateert uit de late jaren van de vorige eeuw. Het is ontworpen door de Amsterdamse architect A.A. Kok en in 1939 officieel geopend. Na het gereedkomen van het nieuwe gemeentekantoor in 2009 verloor het de administratieve functies en werden delen herbestemd o.a. t.b.v. VVW Winterswijk. De openbare ruimten, de raad en trouwzaal zijn **niet te bezichtigen**.

Rondleiding 10.30 uur

Er is een rondleiding met een gids van Het Gilde langs bezienswaardigheden o.a. het raadhuis en het monument van Helena Theodora ("Tante Riek") Kuipers-Rietberg. Er wordt stil gestaan bij haar leven als verzetsstrijdster in de Tweede Wereldoorlog. Start bij het Raadhuis.

Museumwerkplaats - Transit Oost

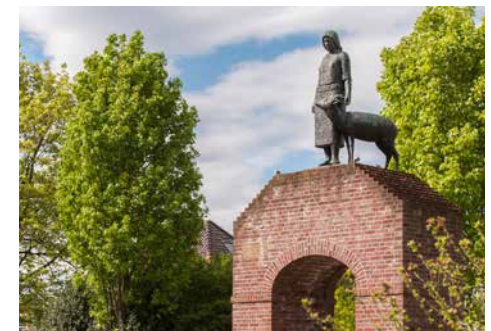
(Kleine Parallelweg 6) 11.00 - 17.00 uur

Stap in de wereld van museum Transit Oost en beleef de historie van openbaar vervoer in Oost-Nederland.

De entree is niet gratis.

De Vermaning (Torenstraat 4)

De Doopsgezinde Kerk, ook wel Vermaning genoemd, is een rijksmonument uit 1711. De kerk is gebouwd als schuilkerk in de vorm van een pakhuis. De ernaast gelegen pastorie is een gemeentelijk monument. Een deel daarvan is recentelijk gerenoveerd en verduurzaamd. Beide ruimtes worden zowel voor kerkelijke als maatschappelijke en culturele doeleinden gebruikt.

Oude begraafplaats en baarhuisje

(Singelweg 10) 11.00-16.00 uur

De oude begraafplaats werd in 1830 in gebruik genomen nadat het begraven in de Jacobskerk wettelijk niet meer was toegestaan. De bouw van het Baarhuisje kwam in 1831 gereed. In 1950 werd de begraafplaats gesloten. Geleidelijk verkommerde deze plek. In 2003 werd met steun van Europese gelden de begraafplaats in opdracht door de gemeente Winterswijk gerestaureerd. Monumentenbelangen Winterswijk kwam met de gemeente Winterswijk overeen, het interieur te restaureren, zodat de vereniging gebruik mocht maken van het Baarhuisje als bestuurskamer. Enige tijd later nam Monumentenbelangen Winterswijk het onderhoud van de oude begraafplaats en boomgaard op zich. Ondersteuning door een 11-tal vrijwilligers. In het Baarhuisje zijn interessante voorwerpen te zien zoals bestektekeningen van de architecten H. van der Schaaf en J.P. Post en diverse maquettes. Een gids geeft uitleg en desgewenst een rondleiding over de begraafplaats.

Vrijmetselaarsloge 'De Achterhoek'

(Jeugdkerkstraat 6)

Het is een goede traditie om elk jaar tijdens Open Monumentendag bezoekers welkom te heten en hen te laten ontdekken wat Vrijmetselarij te bieden heeft. Onder het genot van een kopje koffie of thee geven leden informatie over de werkwijze en symboliek van Vrijmetselarij in Nederland. De Europese dimensie van Vrijmetselarij zijn te ontdekken.

Interessengemeinschaft Geometerpad

(Mevrouw Kuipers-Rietbergplein 1)

Deze organisatie heeft een mobiel museum waarin meetapparatuur en meettechnieken in heden en verleden worden gepresenteerd. Op een 6,2 m lange aanhanger met glazen wanden worden historische landmeetkundige apparatuur, schrijf- en rekenmachines, tekenapparatuur en oude kaarten tentoongesteld.

Winterswijkse Oldtimer Club

(Mevrouw Kuipers-Rietbergplein 1)

Een aantal oldtimers staat opgesteld rondom het Raadhuis. De leden van de Winterswijkse Oldtimer Club geven deskundige uitleg over deze oldtimers.

Watertoren (Misterweg 140)

Deze monumentale watertoren (gemeentelijk monument) is gebouwd in 1926 ten behoeve van de drinkwatervoorziening. De watertoren heeft een hoogte van 36 meter en bevat een waterreservoir van 400 m³. De watertoren is buiten gebruik en herbestemd als woning.

Theater Astoria (Wooldseweg 5) 10.00-17.00 uur

Het monumentale gebouw (gemeentelijk monument), daterend uit begin 1925, is gebouwd onder architectuur van de bekende Winterswijkse architect Van der Schaaf. Het elegante monument telt vele historische Art Deco elementen. Prachtig vakmanschap en rijke materialen maken het theater een lust voor het oog. De Art Deco en Art Nouveau kunstcollectie, tezamen met de jaren twintig inrichting, geven een mooie inkijk in "the roaring twenties".

De toegang is niet gratis.

BUITENGEBIED ZATERDAG 14 SEPTEMBER

Molen Bataaf

(Bataafseweg 20) 10.00 – 17.00 uur

Molen Bataaf (rijksmonument) is een korenmolen, gebouwd in 1801, die tot 1958 in werking was. De molen heeft de naam te danken aan de Bataafse Republiek. De molen werd opgericht in 1780 door lidmaten van de Hervormde Kerk om de predikanten financieel te steunen. In de molenbelt is een expositie ingericht over de scholtenboeren in relatie met de molen.

Venemansmolen

(Venemansweg 7) 10.30 -15.30 uur

De Venemansmolen of "Oude" (rijksmonument) werd in 1898 gebouwd met onderdelen van de in Zaandam-Oost afgebroken en naar Winterswijk getransporteerde houtzaagmolen De Goede Hoop. Vanaf 1997 heeft de molen de naam Venemansmolen. Naast de molen is er een tentoonstelling over het molenaarsgeslacht Venemans, een dieselmaalderij en olieslagerij.

De Sevink Mölle

(Meddoseweg 40, Winterswijk Meddo)

De molen (rijksmonument) werd in 1866 gebouwd in opdracht van vijf boeren. De Sevink Mölle is een ronde stenen beltkorenmolen met een Oudhollands wieksysteem.

Veldoven 't Winkel

(Winkelstegge, Winterswijk Woold)

11.00 – 17.00 uur

De veldoven 't Winkel is vermoedelijk tussen 1840 en 1860 in gebruik genomen ten tijde van de ontginningen van de woeste heideterreinen, waarbij leem uit sloten en greppels werd gebruikt voor het bakken van de stenen voor de bouw van boerderijen en stallen. De oven kan met recht tot een van de pareltjes van de oude cultuurhistorische monumenten van Winterswijk gerekend worden. Naast de uitleg van de eigenaar is veel lezen op de informatieborden.

Vlasoven te Veene

(Veenweg, tegenover nr. 1, Winterswijk Woold)

Vlasoven te Veene is omstreeks 1825 gebouwd en tot circa 1890 in gebruik geweest. In de jaren zestig van de 20e eeuw is de oven beschadigd door boomtakken bij een heftige storm. De oven werd in verband met vuurgevaar niet meer gebruikt bij boerderij 't Veenhuis op het landgoed Te Veene. De oven is na schenking door de heer Willem te Veene in de jaren zeventig herbouwd bij boerderij Kössink aan de Kremerweg 1 in Winterswijk Huppel. Nu ruim 50 jaar later is de vlasoven teruggeplaatst op landgoed Te Veene nabij de oorspronkelijke plek aan de Veenweg in het Woold. Sinds 2022 is de vlasoven een gemeentelijk monument. Bij de vlasoven is een expositie ingesteld met betrekking tot de vlasbouw en linnenindustrie.

Schoppe Roerdink

(Roerdinkweg 1, Winterswijk Woold)

Op het erf staat tevens de oude 'schoppe' die waarschijnlijk de oudste schuur van Nederland is. De schoppe is bijna vijf eeuwen oud wat duidelijk werd in 2007, na een onderzoek van de jaarlingen. Gerestaureerd in 2014; thans in gebruik als restaurant. Het is een rijksmonument.

DORP ZONDAG 14 SEPTEMBER

Theater Astoria (Wooldseweg 5) 10.00-17.00 uur

Voor nadere informatie zie zaterdag 14 september.

Synagoge (Spoorstraat 32)

13.00-16.00 uur

De synagoge van Winterswijk is in 1889 gebouwd. Deze vormt samen met het mikwe (badhuis), de begraafplaats, het schoolgebouw en de woning voor de chazan een gebouwencomplex dat herinnert aan de eens bloeiende Joodse gemeenschap in Winterswijk. Het geheel is erkend als rijksmonument. Om **14.00 uur en 15.30 uur** worden een tweetal lezingen gehouden over de Joodse gemeenschap en het ontstaan en bouw van de synagoge. Recentelijk is het interieur gerestaureerd.

BUITENGEBIED ZONDAG 14 SEPTEMBER

Molen Bataaf (Bataafseweg 20) - 12.00 – 17.00 uur

Voor nadere informatie zie zaterdag 14 september.

Venemansmolen (Venemansweg 7) - 10.30 – 15.30 uur

Voor nadere informatie: zie zaterdag 14 september.

Schoppe Roerdink (Roerdinkweg 1, Winterswijk Woold)

Voor nadere informatie zie zaterdag 14 september.

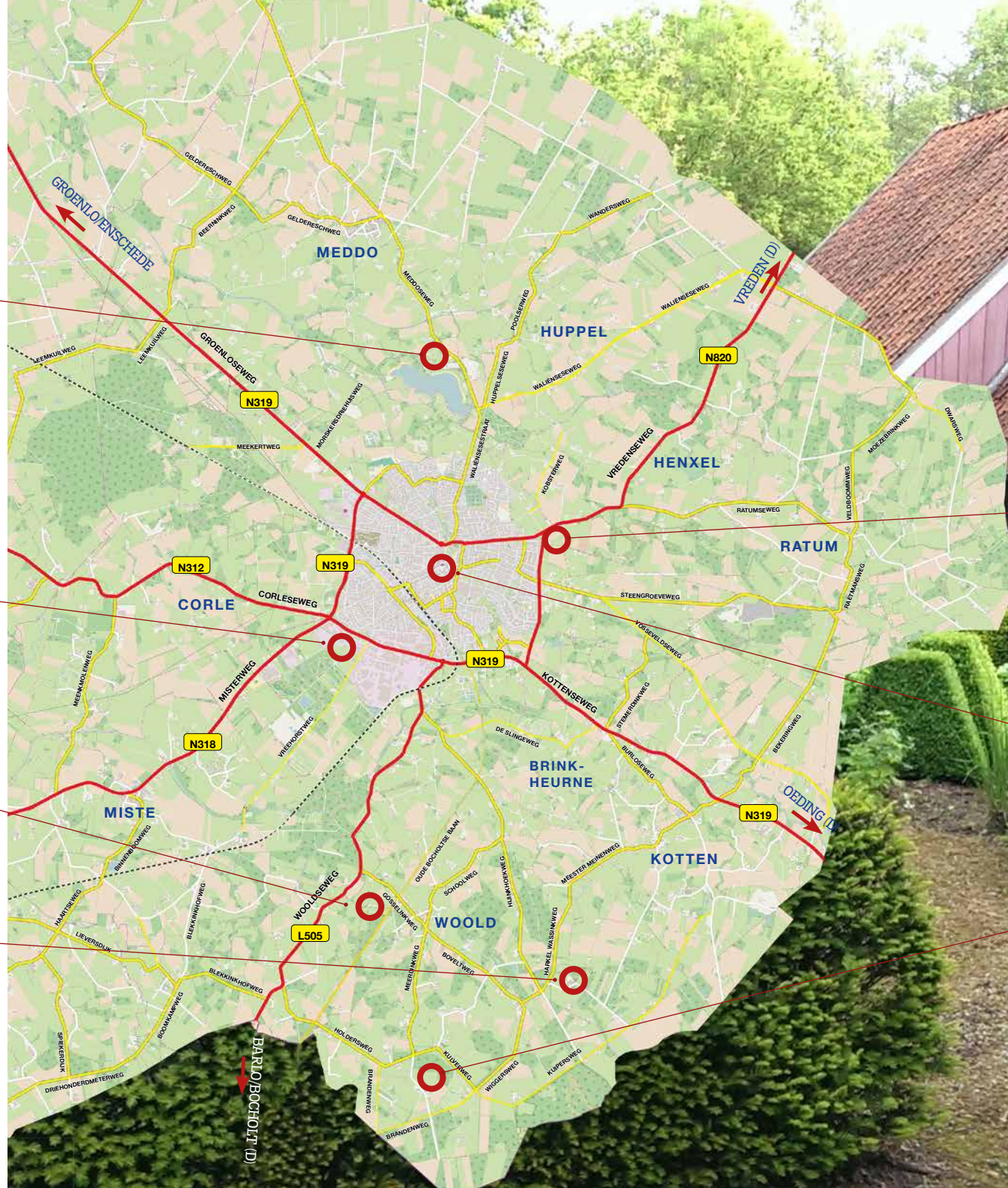

De Sevink Mölle
Meddoseweg 40, Winterswijk Meddo

Venemansmolen
Venemansweg 7

Veldoven 't Winkel
Winkelstegge, Winterswijk Woold

Vlasoven te Veene
Veenweg, tegenover nr. 1,
Winterswijk Woold

**Vereniging Monumentenbelangen
Winterswijk**

**OPEN
MONUMENTENDAG**

**VRIENDEN
LOTERIJ**
WIN MEER, BELEEF MEER

Molen Bataaf
Bataafseweg 20, Winterswijk

Jacobskerk
Markt 1, Winterswijk

Schoppe Roerdink
Roerdinkweg 1, Winterswijk Woold

**Vereniging Monumentenbelangen
Winterswijk**

